

Total No. of Questions : 4]

SEAT No. :

P2450

[Total No. of Pages : 4

[4653] - 101

B.Ed. (Physical Education) (Semester - I)

FOUNDATIONS OF PHYSICAL EDUCATION

(2013 Pattern) (Paper - I)

Time : 2 Hours]

[Max. Marks : 50

Instructions to the candidates:-

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *Figures to the right indicate full marks.*

Q1) a) Development of physical education in India, Discuss. **[15]**

OR

- a) Define physical education and Explain the meaning, scope of physical education. **[8]**
- b) Aim and objectives of physical education. **[7]**

Q2) a) Physical education and its relation to education. discuss. **[7]**

b) Role of physical education & sports in human life. **[8]**

OR

Define play, Leisure time and Recreation and explain the importance of Recreation in human life. **[15]**

Q3) True or false. (Any five) **[5]**

- a) NIS means National institute of science.
- b) Delhi held the youth commonwealth Games.
- c) Badminton was invented in India.
- d) Dhyanchand was also known as pocket Dynamo.

P.T.O.

- e) Baren d cubertin was the father of modern olympic.
- f) Development of cognitive domain means the overall development of the personality.
- g) YMCA is a Indian Institution working for the betterment of Indigineous sports in India.

Q4) Short Notes (Any three)

[15]

- a) Physical education in U.S.A.
- b) Values & ethics in sports
- c) Rural Recreation.
- d) SAI

Total No. of Questions : 4]

P2450

[4653] - 101

B.Ed. (Physical Education) (Semester - I)

FOUNDATIONS OF PHYSICAL EDUCATION

(2013 Pattern) (Paper - I)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 2 तास]

[एकूण गुण : 50

सूचना :- 1) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.

2) उजवीकडील अंक प्रश्नांचे पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्रश्न 1) भारतातील शारीरिक शिक्षणाचा विकास. चर्चा करा. [15]

किंवा

अ) शारीरिक शिक्षणाची व्याख्या सांगून शारीरिक शिक्षणाचा अर्थ व व्याप्ती सांगा. [8]

ब) शारीरिक शिक्षणाची ध्येय व उद्दिष्टे स्पष्ट करा. [7]

प्रश्न 2) अ) शारीरिक शिक्षण व शिक्षण यांचा संबंध. चर्चा करा. [7]

ब) शारीरिक शिक्षण व खेल यांची मानवी जिजवनातील भूमिका. [8]

किंवा

प्ले, फावला वेळ आणि मनोरंजन यांची व्याख्या सांगून मनोरंजनाचे मानवी जिजवनातील महत्व स्पष्ट करा. [15]

प्रश्न 3) चूक की बरोबर. (कोणतेही पाच) [5]

अ) एण्. आय्. एस्. म्हणजे नॅशनल इंस्टिट्यूट ऑफ सायन्स.

ब) युथ कॉमनवेल्थ गेम्स चे आयोजन दिल्ली येथे करण्यात आले होते.

क) बॅडमिंटन या खेळाचा उदय भारतामध्ये झाला.

ड) ध्यानचंद यांना पॉकेट डायनॅमो म्हणूनही ओळखले जात होते.

- इ) बैरन दी कुबर्टीन यांना आधुनिक ऑलिंपिकचे जनक संबोधण्यात येते.
- फ) बोधात्मक विकास म्हणजे व्यक्तीचा सर्वांगीण विकास होय.
- य) वाय. एम्. सी. ए. ही भारतीय संस्था भारतीय खेळांच्या उद्धारासाठी कार्य करित आहे.

प्रश्न 4) टिपा लिहा. (कोणत्याही तीन)

[15]

- अ) अमेरिकेतील शारीरिक शिक्षण
- ब) खेळातील नैतिकता व मुल्ये
- क) ग्रामिण मनोरंजन
- ड) साई

Total No. of Questions : 4]

SEAT No. :

P2451

[Total No. of Pages : 4

[4653]- 102

B.Ed. (Phy. Edu.) (Semester - I)

PSYCHOLOGY OF PHYSICAL EDUCATION AND SPORTS
(2013 Pattern)

Time : 2 Hours]

[Max. Marks : 50

Instructions to the candidates:-

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *Figures to the right indicate marks.*
- 3) *Neat diagram must be drawn wherever necessary.*

Q1) Define sports psychology (any two). Write areas & importance of sports psychology to physical education teacher. **[15]**

OR

Define learning & write in short types of learning. Explain laws of learning.

Q2) Explain Later childhood (10-12 years) in detail : General Behaviour, Motor Development & Training **[15]**

OR

Define motivation & write types of motivation. Explain techniques of motivation in detail.

Q3) Write in short **[5]**

- a) Define Instincts.
- b) Types of Attention.
- c) personality Traits of combative sports.
- d) Types of Anxiety.
- e) Define cognitive process.

P.T.O.

Q4) Short Notes (Any three)

[15]

- a) 14 Instincts
- b) Transfer of learning
- c) Adjustment & Maladjustment.
- d) Importance of Emotion to players.

Total No. of Questions : 4]

P2451

[4653]- 102

B.Ed. (Phy. Edu.) (Semester - I)

PSYCHOLOGY OF PHYSICAL EDUCATION AND SPORTS

(2013 Pattern)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 2 तास]

[एकूण गुण : 50

सूचना :- 1) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.

2) उजवीकडील अंक प्रश्नांचे पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्रश्न 1) क्रीडा मानसशास्त्राच्या व्याख्या लिहा. (कोणत्याही दोन) क्रीडा मानसशास्त्राच्या शाखा व शारीरिक शिक्षण शिक्षकास असलेले क्रीडा मानशास्त्राचे महत्व लिहा. [15]

किंवा

अध्ययनाची व्याख्या लिहा. आणि अध्ययनाचे प्रकार थोडक्यात लिहा. अध्ययनाचे नियम स्पष्ट करा.

प्रश्न 2) किशोर अवस्था (पश्चात/ 10 ते 12 वर्षे) स्पष्ट करा. [15]

सामान्य वर्तन, कारक विकास, आणि प्रशिक्षण

किंवा

प्रेरणेची व्याख्या आणि प्रेरणेचे प्रकार लिहा. प्रेरणेचे तंत्र सविस्तर स्पष्ट करा.

प्रश्न 3) थोडक्यात लिहा. [5]

अ) सहजप्रवृत्तीची व्याख्या

ब) अवधानाचे प्रकार

क) व्यक्तिमत्त्वाची गुणवैशिष्ट्ये – द्वंद्वखेळ.

ड) चिंतेचे प्रकार

इ) बोधात्मक प्रक्रियेची व्याख्या

प्रश्न 4) टिपा लिहा. (कोणत्याही तीन)

[15]

- अ) 14 सहजप्रवृत्ती
- ब) अध्ययन संक्रमण
- क) समायोजन आणि विषमायोजन
- ड) खेळाडूसाठीचे भावनेचे महत्व लिहा.

Total No. of Questions : 4]

SEAT No. :

P2452

[Total No. of Pages : 4

[4653] - 103

B.Ed. (Phy. Edu.) (Semester - I)

ANATOMY AND PHYSIOLOGY (Paper - III)

(2013 Pattern)

Time : 2 Hours]

[Max. Marks : 50

Instructions to the candidates:-

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *Black Figures to the right indicate marks.*
- 3) *Neat diagram must be drawn wherever necessary.*

Q1) a) Explain structure and function of cell with the help of suitable diagram **[8]**

b) What is joint Explain basic movement of joint **[7]**

OR

a) Explain Types of muscles and structure of skeletal muscles **[8]**

b) Types of muscle contraction. **[7]**

Q2) Draw a neat labelled diagram of Human Heart and write down the structure and function of human Heart. **[15]**

OR

a) Structure and function of cerebrum lobe **[8]**

b) Reflex Action. **[7]**

Q3) Answer in short (Any Five) **[5]**

- a) Anatomy
- b) Blood Pressure
- c) Function of kidney
- d) Function of stomach
- e) Spinal cord

P.T.O.

- f) Bones in hand (Name them)
- g) Metabolism

Q4) Write Short Notes on (Any three)

[15]

- a) Mechanism of Respiration
- b) Organs of digestive system
- c) Oxygen Debt
- d) Energy.

Total No. of Questions : 4]

P2452

[4653] - 103

B.Ed. (Phy. Edu.) (Semester - I)

ANATOMY AND PHYSIOLOGY (Paper - III)

(2013 Pattern)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 2 तास]

[एकूण गुण : 50

सूचना :- 1) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.

2) उजवीकडील अंक प्रश्नांचे पूर्ण गुण दर्शवितात.

-
- प्रश्न 1) अ) सुबक आकृतीच्या आधारे पेशींची स्पता व कार्ये स्पष्ट करा. [8]
- ब) सांधा म्हणजे काय? सांध्याच्या मूलभूत हालचाली स्पष्ट करा. [7]
- किंवा
- अ) अस्थि स्नायूंची रचना व प्रकार स्पष्ट करा. [8]
- ब) स्नायू आकुंचनाचे प्रकार [7]
- प्रश्न 2) मानवी हृदयाची सुबक आकृती काढून मानवी हृदयाची रचना व कार्ये लिहा. [15]
- किंवा
- अ) मोठ्या मेंदूची रचना व कार्ये लिहा. [8]
- ब) प्रतिक्रिया क्रिया. [7]
- प्रश्न 3) थोडक्यात उत्तरे लिहा. (कोणतेही पाच) [5]
- अ) शरीर क्रिया
- ब) रक्त दाब
- क) मूत्र पिंडाचे कार्ये

- ड) पोटाचे कार्ये
- इ) मज्जा रज्जू
- फ) हातातील हाडे (नावे द्या)
- य) चयापचय

प्रश्न 4) थोडक्यात टिपा लिहा. (कोणत्याही तीन)

[15]

- अ) श्वसन संस्थेची क्रिया
- ब) पचन संस्थेचे अवयव
- क) प्राणवायुचे कर्ज
- ड) उर्जा

Total No. of Questions : 4]

SEAT No. :

P2453

[Total No. of Pages : 4

[4653]- 104

B.Ed. (Phy. Edu.) (Semester - I)
FITNESS, WELLNESS AND YOGA
(2013 Pattern) (Paper - IV)

Time : 2 Hours]

[Max. Marks : 50

Instructions to the candidates:-

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *Figure to the right indicate full marks.*

Q1) Explain the following concepts in detail with suitable examples in physical education and sports **[15]**

- a) Physical fitness
- b) Physical activity
- c) Exercise

OR

Define Obesity. Suggest a obesity management program for school going children

Q2) Discuss various principles of physical Fitness improvement **[15]**

OR

Illustrate meaning of yoga. Explain types of yoga

Q3) Solve the following **[5]**

- a) HRF & SRPF means _____
- b) B.M.I = weight in kg divided by _____
- c) Fartlek means _____

P.T.O.

- d) Third stage of yoga is _____
- e) Wellness is the extended idea of _____

Q4) Write short note (any three)

[15]

- a) Different physical activity and exercises
- b) Fitness development for an individual with unique need
- c) Circuit training
- d) Suryanamskara

Total No. of Questions : 4]

P2453

[4653]- 104

B.Ed. (Phy. Edu.) (Semester - I)
FITNESS WELLNESS AND YOGA
(2013 Pattern) (Paper - IV)
(मराठी रूपांतर)

वेळ : 2 तास]

[एकूण गुण : 50

- सूचना :- 1) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
2) उजवीकडील अंक प्रश्नांचे पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्रश्न 1) शारीरिक शिक्षण आणि क्रीडेतील योग्य उदाहरणांसह खालील संकल्पना स्पष्ट करा. [15]

- अ) शारीरिक सुदृढता.
ब) शारीरिक सक्रियता
क) व्यायाम

किंवा

स्थुलतेची व्याख्या स्पष्ट करा. शाळेत जाणाऱ्या बालकांसाठी स्थुलता व्यवस्थापन कार्यक्रम सुचवा

प्रश्न 2) शारीरिक सुदृढता विकासाची / सुधारणेची विविध तत्वे स्पष्ट करा. [15]

किंवा

योगाचा अर्थ सोदाहरण स्पष्ट करा. योगाचे प्रकार स्पष्ट करा.

प्रश्न 3) खालील प्रश्न सोडवा [5]

- अ) HRPF आणि SRPF म्हणजे .....
- ब) B.M.I = वजन (कि.ग्रॅ.) भागीले .....
- क) फार्टलेक म्हणजे .....

ड) योगाचे तिसरे अंग म्हणजे.....

इ) निरामयता म्हणजे ..... ची विस्तारित कल्पना

प्रश्न 4) टिपा लिहा. (कोणत्याही तीन)

[15]

अ) विविध शारीरिक उपक्रम आणि व्यायाम

ब) विशेष गरज असलेल्या व्यक्तीचा सुदृढता विकास

क) सर्किट प्रशिक्षण

ड) सूर्यनमस्कार

Total No. of Questions : 4]

SEAT No. :

P2454

[Total No. of Pages : 24

[4653] - 105

B.Ed. (Phy. Edu.) (Semester - I)

METHODOLOGY OF TEACHING ENGLISH EDUCATION

(2013 Pattern) (Optional)

Time : 2 Hours]

[Max. Marks : 50

Instructions to the candidates:-

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *Figures to the right indicats full marks.*

Q1) Write the place of English subject in school curriculum & explain objectives of teaching English in detail **[15]**

OR

Explain Direct method in detail

Q2) Write characteristics & Evaluation points. of Textbook **[15]**

OR

Define Grammar & explain its types. Write merits & Demerits of Grammar

Q3) Answer in Short **[5]**

- a) Define content cum methodology.
- b) Types of Debates
- c) Classification of compositions.
- d) Methods of teaching grammar.
- e) Types of teaching Aids.

P.T.O.

Q4) Short Notes (Any three)

[15]

- a) Importance of English language.
- b) Dramatization
- c) Poetry Presentation.
- d) Evaluation process.

Total No. of Questions : 4]

P2454

[4653] - 105

B.Ed. (Phy. Edu.) (Semester - I)

METHODOLOGY OF TEACHING HINDI EDUCATION

(2013 Pattern) (Optional)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 2 तास]

[एकूण गुण : 50

सूचना :- 1) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.

2) उजवीकडील अंक प्रश्नांचे पूर्ण गुण दर्शावितात.

प्रश्न 1) भाषा शिक्षा मे व्याकरण का स्थान समजाते हुऐ, किसी दो व्याकरण अध्यापन की प्रणालियाँ स्पष्ट करे । [15]

किंवा

अ) भाषा शिक्षा मे काव्य का स्थान स्पष्ट करते हुऐ उद्देश एवं महत्व पर प्रकाश डालिए । [8]

ब) पद्य पाठ का स्वरूप किसी एक पाठ्य टिपणी के द्वारा सोदाहरण स्पष्ट किजिए । [7]

प्रश्न 2) वाचन के महत्व बताते हुऐ, सस्वर और मौन वाचन पद्धतियोंके पर चर्चा करे । [15]

किंवा

अ) सुक्ष्म अध्यापन पद्धती स्वरूप एवं संकलन स्पष्ट करे । [8]

ब) हिंदी विषय सिखने के लिए सुक्ष्म अध्यापन पद्धती का महत्व स्पष्ट करे । [7]

प्रश्न 3) निम्नलिखित प्रश्नों के उत्तर लिखिए । (केवल पाँच) [5]

अ) प्राथमिक स्तर हिन्दी शिक्षण के कोई दो उद्देश लिखिए ।

ब) रचना के दो प्रकार बताइए ।

क) मौन वाचन के कोई दो महत्व लिखिए ।

ड) हिंदी अध्यापन मे नए प्रवाहों की सूची ।

- इ) आगमन तथा निगमन प्रणाली के अंतर की स्पष्ट किजिए ।
फ) गद्य पाठों के विविध रूप बताइए ।
ग) हिंदी शिक्षक के दो विशेष गुण लिखिए ।

प्रश्न 4) टिपणीयाँ लिखे । (केवल तीन)

[15]

- अ) त्रिभाषा सुत्र ।
ब) सहायक साधनोका अर्थ व महत्व ।
क) गद्य शिक्षा का महत्व ।
ड) प्रत्यक्ष प्रणाली का स्वरूप एवं लाभ ।

Total No. of Questions : 4]

P2454

[4653] - 105

B.Ed. (Phy. Edu.)

METHODOLOGY OF TEACHING HISTORY EDUCATION

(2013 Pattern)

Time : 2 Hours]

[Max. Marks : 50

Instructions to the candidates:-

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *Figures to the right indicate full marks.*

Q1) Write concept of history. Write in detail criteria of an Ideal Textbook of History. **[15]**

OR

What are the main features of project method and source method in teaching History ? Discuss its merits and demerits

Q2) Write special qualities of history teacher. **[15]**

OR

List out the Audio-visual teaching aids in Teaching history. Discuss merits and demerits of different aids

Q3) Solve the following **[5]**

- a) What is year plan?
- b) Write objectives of Teaching history.
- c) What is lesson plan
- d) What is text book in history?
- e) What is Remedial teaching in history

Q4) Write short notes (Any three)

[15]

- a) Describe need and importance of CCM in teaching history.
- b) Write importance of History in Human Life.
- c) Write importance of National History.
- d) Correlation of History and Geography.

Total No. of Questions : 4]

P2454

[4653] - 105

B.Ed. (Phy. Edu.)

METHODOLOGY OF TEACHING HISTORY EDUCATION

(2013 Pattern)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 2 तास]

[एकूण गुण : 50

सूचना :- 1) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.

2) उजवीकडील अंक प्रश्नांचे पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्रश्न 1) इतिहासाची संकल्पना लिहा. इतिहासाच्या आदर्श पाठ्यपुस्तकाचे निकष सविस्तर लिहा. [15]

किंवा

प्रकल्प पद्धती व आधार पद्धती या इतिहास अध्यापन पद्धतीची ठळक वैशिष्ट्ये सांगा. या पद्धतींच्या गुणदोषांबद्दल चर्चा करा.

प्रश्न 2) “इतिहासाच्या आदर्श शिक्षकाची गुणवत्ता” – सविस्तर लिहा. [15]

किंवा

इतिहास अध्यापनातील दृक्-श्राव्य साधनांची यादी करा. या विविध साधनांचे गुणदोष चर्चा करा.

प्रश्न 3) खालील प्रश्नांची उत्तरे लिहा [5]

अ) वार्षिक नियोजन काय आहे?

ब) इतिहास अध्यापनाची उद्दिष्टे लिहा

क) पाठाचे नियोजन काय आहे?

ड) इतिहास क्रमिक पुस्तक काय आहे?

इ) इतिहासात उपचारात्मक अध्यापन काय आहे?

प्रश्न 4) टिपा लिहा (कोणतेही तीन)

[15]

- अ) इतिहास अध्यापनात आशयुक्त अध्यापनाची गरज व महत्व स्पष्ट करा.
- ब) मानवी जीवनात इतिहासाचे महत्व लिहा.
- क) राष्ट्रीय इतिहासाचे महत्व लिहा.
- ड) इतिहास आणि भूगोल यातील समवाय लिहा.

Total No. of Questions : 4]

P2454

[4653] - 105

B.Ed. (Phy. Edu.) (Semester - I)

METHODOLOGY OF TEACHING GEOGRAPHY (Paper - V)
(2013 Pattern)

Time : 2 Hours]

[Max. Marks : 50

Instructions to the candidates:-

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *Figures to the right indicate full marks.*

Q1) What is Geography and explain the different concepts of Geography. [15]

OR

- a) Importance of planning in Geography. [7]
- b) Explain the following : [8]
  - i) Unit Plan
  - ii) Lesson Plan.

Q2) Write different methods of teaching Geography and explain in detail following methods. [15]

- a) Story Method.
- b) Regional Method.

OR

- a) Write the importance of teaching aids in teaching geography. [7]
- b) Explain the use of following aids with examples. [8]
  - i) Globe
  - ii) Models
  - iii) Metrological instruments
  - iv) Specimens

Q3) Write in short. (Any five)

[5]

- a) Difference between project method and Journey method.
- b) Definition of Geography.
- c) Any one importance of local geography.
- d) Metrological instruments.
- e) Any one question on application level.
- f) Objective of Lessons.
- g) Units in Regional Geography.

Q4) Short Notes. (Any three)

[15]

- a) Importance of content cum methodology.
- b) Correlation between Geography and History.
- c) Special qualities of Geography Teacher.
- d) Structure of Geography.

Total No. of Questions : 4]

P2454

[4653] - 105

B.Ed. (Phy. Edu.) (Semester - I)

METHODOLOGY OF TEACHING GEOGRAPHY (Paper - V)

(2013 Pattern)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 2 तास]

[एकूण गुण : 50

सूचना :- 1) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.

2) उजवीकडील अंक प्रश्नांचे पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्रश्न 1) भूगोल म्हणजे काय ते सांगून भूगोलाच्या विविध संकल्पना स्पष्ट करा. [15]

किंवा

अ) भूगोलातील नियोजनाचे महत्व. [7]

ब) वर्णन करा. [8]

i) घटक नियोजन ii) पाठ नियोजन

प्रश्न 2) भूगोलातील विविध अध्यापन पद्धती लिहून खालिल पद्धती सविस्तर स्पष्ट करा. [15]

अ) गोष्ट पद्धत ब) प्रादेशिक पद्धत

किंवा

अ) भूगोल अध्यापनात शैक्षणिक साधनांचे महत्व लिहा. [7]

ब) खालील साधनांचा उपयोग उदाहरणांसहित स्पष्ट करा. [8]

i) पृथ्वी गोल ii) मॉडेल्स

iii) हवामानदर्शकयंत्रे iv) स्पेसिमन्स

प्रश्न 3) थोडक्यात उत्तरे द्या. (कोणतेही पाच) [5]

- अ) प्रकल्प व प्रवास पद्धतीतील फरक
- ब) भूगोलाची व्याख्या
- क) स्थानिक भूगोलाचे कोणतेही एक महत्व
- ड) हवामनदर्शक यंत्रे
- इ) उपयोजनात्मक स्थरावरील कोणताही एक प्रश्न
- फ) पाठाचे उद्दिष्ट
- य) प्रादेशिक भूगोलातील घटक

प्रश्न 4) टिपा लिहा (कोणत्याही तीन) [15]

- अ) आशययुक्त अध्यापनाचे महत्व
- ब) भूगोलाचा इतिहासाशी असलेला समवाय
- क) भूगोल शिक्षकाचे विशेष गुणधर्म
- ड) भूगोलाची संरचना

Total No. of Questions : 4]

P2454

[4653] - 105

B.Ed. (Phy. Edu.)

METHODOLOGY OF TEACHING GENERAL SCIENCE EDUCATION

SCIENCE METHOD

(2013 Pattern) (Optional)

Time : 2 Hours]

[Max. Marks : 50

Instructions to the candidates:-

- 1) *Neat diagrams must be drawn wherever necessary.*
- 2) *Figures to the right indicate full marks.*
- 3) *All questions carry equal marks.*
- 4) *All questions are compulsory.*

Q1) What is correlation? Explain correlation of science subject with mathematics and science subject with History. **[15]**

OR

- a) Values of Teaching the science subject **[7]**
- b) Place of science in Life. **[8]**

Q2) Implementation of content cum methodology in teaching of science method with suitable example **[15]**

OR

- a) Science Teacher **[7]**
- b) Characteristics of good text Book of science **[8]**

Q3) Write in brief (Any five)

[10]

- a) Unit plan
- b) Overhead projector
- c) Defⁿ of science club
- d) Museum
- e) Remedial Teaching
- f) C.C. M Concept
- g) Science fair

Q4) Write short notes (Any two)

[10]

- a) Laboratory
- b) Heuristic method
- c) Evaluation procedure
- d) Objectives of teaching science.

Total No. of Questions : 4]

P2454

[4653] - 105

B.Ed. (Phy. Edn)

METHODOLOGY OF TEACHING GENERAL SCIENCE EDUCATION

SCIENCE METHOD

(2013 Pattern) (Optional)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 2 तास]

[एकूण गुण : 50

- सूचना :- 1) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.
2) उजवीकडील अंक प्रश्नांचे पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्रश्न 1) सहसंबंध म्हणजे काय? शास्त्राचा इतिहास विषयाशी व शास्त्राचा गणित विषयाशी सहसंबंध स्पष्ट करा. [15]

किंवा

- अ) शास्त्र अध्यापनाचे मूल्ये. [7]
ब) दैनंदिन जीवनामध्ये शास्त्राचे स्थान. [8]

प्रश्न 2) सुयोग्य उदाहरणासह आशय युक्त अध्यापनाची अमलबजावणी शास्त्र अध्यापनात कशी कराल ते स्पष्ट करा. [15]

किंवा

- अ) शास्त्र शिक्षक [7]
ब) शास्त्र विषय पुस्तकाचे चांगले गुणवैशिष्ट्ये. [8]

प्रश्न 3) थोडक्यात लिहा. (कोणतेही पाच)

[10]

- अ) घटक नियोजन
- ब) ओव्हर हेड प्रोजेक्टर
- क) शास्त्र विभागाची व्याख्या
- ड) संग्रहालय
- इ) उपचारात्मक शिक्षण
- फ) आशय युक्त अध्यापनाची संकल्पना
- य) शास्त्र जया

प्रश्न 4) थोडक्यात टिपा लिहा (कोणत्याही दोन)

[10]

- अ) प्रयोगशाळा
- ब) स्वयंम शोधन पद्धती.
- क) मूल्यमापन पद्धती
- ड) शास्त्र अध्यापनाची ऊद्दिष्टे लिहा.

Total No. of Questions : 4]

P2454

[4653] - 105

B.Ed. (Phy. Edu.)

METHODOLOGY OF TEACHING MATHEMATICS (paper - V)
(2013 Pattern)

Time : 2 Hours]

[Max. Marks : 50

Instructions to the candidates:-

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *Figures to the right indicate full marks.*

Q1) Compare Analytical and synthetical method of Teaching mathematics. With its merits and demerits. **[15]**

OR

- a) Plan a remedial session for average students of your class. **[8]**
- b) Write nature, scope and importance of mathematics in school curriculum. **[7]**

Q2) Explain how will you implement content cum methodology in teaching of mathematics method. **[15]**

OR

- a) Prepare a lesson note to teach 'construction of quadrilateral' for class 7th students. **[8]**
- b) Prepare a lesson note to teach 'simple interest' for class 6th students. **[7]**

Q3) Answer in one sentence

[5]

- a) Define 'Array'
- b) Practical Method of teaching mathematics.
- c) Class work
- d) CCM - Content.
- e) Unit plan.

Q4) Write short notes (Any three)

[15]

- a) Objectives of Teaching aids for higher secondary level.
- b) Gifted students.
- c) Percentage
- d) Importance of CCM.

Total No. of Questions : 4]

P2454

[4653] - 105

B.Ed. (Phy. Edu.)

METHODOLOGY OF TEACHING MATHEMATICS (Paper - V)

(2013 Pattern)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 2 तास]

[एकूण गुण : 50

सूचना :- 1) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.

2) उजवीकडील अंक प्रश्नांचे पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्रश्न 1) गणित अध्यापन पद्धती मधील पुथक्करण व संयोजन पद्धती या मध्ये त्याचा फायदे-तोटे सह तुलना करा. [15]

किंवा

अ) गणितातील सामान्य विद्यार्थ्यां करिता विशेष सत्रा चे नियोजन करा. [8]

ब) शालेय अभ्यासक्रम मध्ये गणिताचे स्वरूप, व्याप्ती व महत्व लिहा [7]

प्रश्न 2) गणित अध्यापन पद्धती मध्ये 'आशय युक्त अध्यापन पद्धती' कशा प्रकारे अमलात आणाल हे स्पष्ट करा. [15]

किंवा

अ) इयत्ता 7 वी करिता 'चौकोनाची रचना' अध्यापन करिता पाठ टाचण तयार करा. [8]

ब) इयत्ता 6 वी करिता 'सरळ व्याज' अध्यापना साठी पाठ टाचण तयार करा. [7]

प्रश्न 3) एका वाक्यात उत्तर लिहा:

[5]

- अ) 'किरण' – व्याख्या द्या
- ब) गणित अध्यापनातील प्रायोगिक पद्धती
- क) वर्ग कार्य
- ड) CCM - आशय
- इ) घटक नियोजन

प्रश्न 4) टिपा लिहा (कोणतेही तीन)

[15]

- अ) उच्च माध्यमिक स्तरा करिता गणित शैक्षणिक साधनाचे वैशिष्टे.
- ब) गुणवंत विद्यार्थी
- क) टक्केवारी
- ड) CCM चे महत्व.

Total No. of Questions : 4]

P2454

[4653] - 105

B.Ed. (Phy. Edu.) (Semester - I)

METHODOLOGY OF TEACHING INFORMATION TECHNOLOGY

(2013 Pattern) (Paper - V)

Time : 2 Hours]

[Max. Marks : 50

Instructions to the candidates:-

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *Figures to the right indicate full marks.*

Q1) List the methods of teaching IT. Discuss any two with suitable Examples[15]

OR

Explain meaning and nature of IT and Give its scope with suitable examples

Q2) Explain the methods of curriculum development in detail [15]

OR

- a) Explain the use of IT in daily life [8]
- b) Write about use of IT in teaching [7]

Q3) Answer in short (Any five) [5]

- a) Uses of PPT
- b) Uses of GPS
- c) Examples of WAN
- d) Name operating systems
- e) Name search Engines
- f) Applications in Ms-office
- g) List output devices

Q4) Short Notes (Any three)

[15]

- a) Correlation of IT with any two school subjects
- b) Advantages & Disadvantages of Internet
- c) Teaching aids in teaching IT
- d) Objectives of teaching IT

Total No. of Questions : 4]

P2454

[4653] - 105

B.Ed. (Phy. Edu.) (Semester - I)

METHODOLOGY OF TEACHING INFORMATION TECHNOLOGY

(2013 Pattern) (Paper - V)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 2 तास]

[एकूण गुण : 50

सूचना :- 1) सर्व प्रश्न अनिवार्य आहेत.

2) उजवीकडील अंक प्रश्नांचे पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्रश्न 1) माहिती तंत्रज्ञान शिकवण्याच्या पद्धतींची यादी करा.कोणत्याही दोन पद्धती उदाहरणासह स्पष्ट करा. [15]

किंवा

माहिती तंत्रज्ञानाचा अर्थ व स्वरूप स्पष्ट करा. आणि त्याची व्याप्ती उदाहरणासह लिहा.

प्रश्न 2) आभ्यासक्रम निर्मितीच्या पद्धती सविस्तर स्पष्ट करा. [15]

किंवा

अ) माहिती तंत्रज्ञानाचा दैनंदिन जीवनातील उपयोग स्पष्ट करा. [8]

ब) माहिती तंत्रज्ञानाचा अध्यापनातील उपयोग लिहा. [7]

प्रश्न 3) थोडक्यात उत्तरे लिहा (कोणतेही पाच) [5]

अ) PPT चे फायदे

ब) GPS चे उपयोग

क) WAN चे उदाहरण

ड) Operating systems ची नावे लिहा

- इ) सर्च इंजिनची नावे लिहा.
फ) Ms office मधील ॲप्लीकेशन्स
य) प्रदान साधनांची यादी करा.

प्रश्न 4) टिपा लिहा (कोणतेही तीन)

[15]

- अ) माहिती तंत्रज्ञानाचा कोणत्याही दोन शाळेत विषयाशी समन्वय
ब) इंटरनेटचे फायदे व तोटे
क) माहिती तंत्रज्ञान शिकवण्याची शैक्षणिक साधने
ड) माहिती तंत्रज्ञान शिकवण्याची उद्दिष्टे

Total No. of Questions : 4]

SEAT No. :

P2439

[Total No. of Pages : 4

[4653] - 11

B.Ed. (Phy. Edu.) (Semester - I)

**PHILOSOPHICAL, SOCIOLOGICAL, HISTORICAL AND
RECREATIONAL BASES OF PHYSICAL EDUCATION
AND SPORTS**

(2010 Pattern) (Paper - I)

Time : 2 Hours]

[Max. Marks : 50

Instructions to the candidates:-

- 1) *Attempt all questions.*
- 2) *Figures to the right indicate full marks.*

- Q1)** a) Define Recreation & explain the characteristics of Recreation in detail.[8]
b) Briefly explain the historical development of physical education in China.[7]

OR

Define Physical education and discuss the scope of Physical education. [15]

- Q2)** What is Olympic Movement? Write in detail about the Ancient Olympic.[15]

OR

- a) Place of Physical education in Education. [7]
- b) Importance of Recreation in Human Life. [8]

- Q3)** Give Definitions (Any Five) : [10]

- a) Game
- b) Sports
- c) Play

P.T.O.

- d) Leisure Time
- e) Physical Activity
- f) Physical education
- g) Recreation

Q4) Short notes (Any Two) :

[10]

- a) Value & ethics in sports
- b) Types of Recreation & explain any one in detail.
- c) Khashaba Jadhav
- d) SAI

Total No. of Questions : 4]

P2439

[4653] - 11

B.Ed. (Phy. Edu.) (Semester - I)

**PHILOSOPHICAL, SOCIOLOGICAL, HISTORICAL AND
RECREATIONAL BASES OF PHYSICAL EDUCATION
AND SPORTS**

(2010 Pattern) (Paper - I)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 2 तास]

[एकूण गुण : 50

सूचना :- 1) सर्व प्रश्न सोडवा.

2) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्रश्न 1) अ) मनोरंजनाची व्याख्या सांगून, मनोरंजनाची वैशिष्ट्ये स्पष्ट करा. [8]

ब) चिनमधील शारीरिक शिक्षणाचा ऐतिहासिक विकास स्पष्ट करा. [7]

किंवा

शारीरिक शिक्षण म्हणजे काय ते सांगून शारीरिक शिक्षणाच्या व्याप्तीची चर्चा करा. [15]

प्रश्न 2) ऑलिंपिक चळवळ म्हणजे काय? प्राचीन ऑलिंपिकचे सविस्तर वर्णन लिहा. [15]

किंवा

अ) शारीरिक शिक्षणाचे शिक्षणातील स्थान [7]

ब) मानवी जीवनातील मनोरंजनाचे महत्व [8]

प्रश्न 3) व्याख्या द्या (कोणत्याही पाच) : [10]

अ) खेळ

ब) क्रीडा

क) प्ले

- ड) फावला वेळ
- इ) सक्रियता
- फ) शारीरिक शिक्षण
- य) मनोरंजन

प्रश्न 4) टिपा लिहा (कोणत्याही दोन) :

[10]

- अ) खेळातील मूल्ये व नैतिकता
- ब) कोणताही एक मनोरंजनाचा प्रकार
- क) खाशाबा जाधव
- ड) साई

Total No. of Questions : 4]

SEAT No. :

P2440

[Total No. of Pages : 4

[4653] - 12

B.Ed. (Phy. Edu.) (Semester - I)

**THE ANATOMICAL AND PHYSIOLOGICAL BASIS OF
EXERCISE AND SPORTS**

(2010 Pattern) (Paper - II)

Time : 2 Hours]

[Max. Marks : 50

Instructions to the candidates:-

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *Figures to the right indicate full marks.*
- 3) *Neat diagrams must be drawn wherever necessary.*

Q1) Define Joint and explain structure and movement of shoulder joint with suitable diagram. **[15]**

OR

- a) Describe structure of skeletal muscle. **[8]**
- b) Explain ATP-PC system of Energy production. **[7]**

Q2) Draw a neat labelled diagram of Human Heart. Explain effect of exercise and training on cardiovascular system. **[15]**

OR

- a) Explain classification and function of Bone. **[8]**
- b) Describe function of lobes of cerebrum. **[7]**

Q3) Write in short (Any five) : **[10]**

- a) Function of Spinal cord
- b) Blood Pressure

P.T.O.

- c) Function of Stomach
- d) Function of Kidney
- e) Fatigue
- f) Types of Nervous system
- g) Types of muscle fiber

Q4) Write short notes (Any Two) :

[10]

- a) Types of Respiration
- b) Pitutary Gland
- c) Reflex Action
- d) Oxygen Debt

Total No. of Questions : 4]

P2440

[4653] - 12

B.Ed. (Phy. Edu.) (Semester - I)

**THE ANATOMICAL AND PHYSIOLOGICAL BASIS OF
EXERCISE AND SPORTS**

(2010 Pattern) (Paper - II)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 2 तास]

[एकूण गुण : 50

सूचना :- 1) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहेत.

2) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्रश्न 1) सांध्याची व्याख्या देऊन खांद्याच्या सांध्याची सुबक आकृती काढून रचना आणि हालचाली लिहा. [15]

किंवा

अ) अस्थिस्नायूची रचना विस्तृत स्पष्ट करा. [8]

ब) उर्जा निर्मितीची ए.टी.पी.-पी.सी. सिस्टीम स्पष्ट करा. [7]

प्रश्न 2) मानवी हृदयाची सुबक आकृती काढून हृदयाभिसरण संस्थेवर व्यायामाचा आणि प्रशिक्षणाचा होणारा परिणाम लिहा. [15]

किंवा

अ) हाडांचे वर्गिकरण आणि कार्ये लिहा. [8]

ब) मोठ्या मेंदूची कार्ये स्पष्ट करा. [7]

प्रश्न 3) थोडक्यात उत्तरे लिहा (कोणतेही पाच) : [10]

अ) मज्जारज्जूचे कार्ये

ब) रक्तदाब

- क) जठराची कार्ये
- ड) मूत्रपिंडाचे कार्ये
- इ) थकवा
- फ) मज्जासंस्थेचे प्रकार
- य) स्नायू तंतूचे प्रकार

प्रश्न 4) टिपा लिहा (कोणत्याही दोन) :

[10]

- अ) श्वसनाचे प्रकार
- ब) पियुषिका ग्रंथी
- क) प्रतिक्षिप्त क्रिया
- ड) प्राणवायूचे कर्ज

Total No. of Questions : 4]

SEAT No. :

P2441

[Total No. of Pages : 4

[4653] - 13

B. Ed. (Phy. Edu.) (Semester - I)

FITNESS, WELLNESS & YOGA

(2010 Pattern) (Paper - III)

Time : 2 Hours]

[Max. Marks : 50

Instructions to the candidates:-

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *Figures to the right indicate full marks.*

Q1) Give any three agility drills with diagram. Explain it in detail. **[15]**

OR

Elaborate different HRPF components and suggest some physical activities for improving it.

Q2) If Sanjay's weight is 95 kg & height is 168 cm. Calculate BMI & identify whether he is obese. Suggest appropriate physical activity for him to manage his obesity. Give one week programme. **[15]**

OR

- a) Different types of Yogasanas. **[7]**
- b) Benefits of Suryanamaskara. **[8]**

Q3) a) True or False : **[5]**

- i) Ability of Muscles to create force against resistance is flexibility.
- ii) There is no movement in joint during Isotonic muscle contraction.
- iii) C.V. Endurance is a factor of obesity.
- iv) An athlete does require conditioning for sports performance.
- v) Agility plays a major role in Kho-Kho performance.

P.T.O.

- b) Fill in the blanks : [5]
- i) Long distance cycling competition requires C.V. Endurance the component of _____ (SRPF / HRPF).
  - ii) Obesity is measure by WHR & _____ (BMR / BMI).
  - iii) 'Kapalbhati' is _____ (Kriya / Pranayama).
  - iv) Holding Breath during Pranayama is _____ (Rechak / Kambak).
  - v) Holding 'T' position on roman rings in gymnastics requires _____ (Static Strength / Explosive Strength).

Q4) Write short notes (Any two) : [10]

- a) Astang Yoga
- b) Wellness for everybody
- c) Circuit training method
- d) SRPF

Total No. of Questions : 4]

P2441

[4653] - 13

B. Ed. (Phy. Edu.) (Semester - I)
FITNESS, WELLNESS & YOGA
(2010 Pattern) (Paper - III)
(मराठी रूपांतर)

वेळ : 2 तास]

[एकूण गुण : 50

सूचना :- 1) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहेत.

2) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्रश्न 1) दिशाभिमुखतेसाठी तीन सराव कवायती द्या, आकृती व स्पष्टीकरण करा. [15]

किंवा

आरोग्याधिष्ठीत शारीरिक सुदृढतेचे घटक सविस्तर स्पष्ट करून ते विकसीत करणाऱ्या काही शारीरिक बाबी (Physical activities) द्या.

प्रश्न 2) जर संजयचे वजन 95 कि. व उंची 168 से.मि. आहे. तर त्याचा BMI काढा व तो स्थूल आहे का ते ओळखा. त्याची स्थूलता कमी करण्याकरीता योग्य शारीरिक बाब (Physical Activity) सूचवा. एका आठवड्याचा कार्यक्रम द्या. [15]

किंवा

अ) योगासनांचे विविध प्रकार [7]

ब) सूर्यनमस्काराचे फायदे [8]

प्रश्न 3) अ) चूक की बरोबर : [5]

i) रोधाच्या विरुद्ध बल निर्माण करण्याची स्नायूंची क्षमता म्हणजे लवचिकता.

ii) स्नायूंच्या आयसोटोनिक अकंचनाचे वेळी सांध्यामध्ये हालचाल नसते.

iii) हृदयाचा दमदारपणा स्थूलतेचा घटक आहे.

iv) क्रीडा कार्यमानासाठी खेळाडूला Conditioning ची आवश्यकता असते.

v) खो-खो मधिल कार्यमानामध्ये दिशाभिमूखतेची महत्वाची भूमिका असते.

- ब) रिकाम्या जागा भरा : [5]
- i) लांब पल्ल्याच्या सायकल स्पर्धे करीता हृदयाचा दमदारपणा आवश्यक असतो जो ..... (कौशल्याधिष्ठीत / आरोग्याधिष्ठीत) शारीरिक सुदृढता घटक आहे.
  - ii) स्थूलता WHR व ..... (BMR / BMI) ने मोजता येते.
  - iii) 'कपालभाती' म्हणजे ..... (क्रिया / प्राणायाम).
  - iv) प्रणायाम करतांना श्वास रोखून धरणे म्हणजे ..... (रेचक / कुंभक).
  - v) रोमन रिंगवर जिमनॅस्टिक मध्ये 'T' ची स्थिती करण्याकरीता ..... लागते (स्थिर ताकद / स्फोटक ताकद).

प्रश्न 4) टीपा लिहा (कोणत्याही दोन) : [10]

- अ) अष्टांग योग
- ब) सर्वांसाठी निरामयता
- क) चक्रीय प्रशिक्षण पध्दती
- ड) कौशल्याधिष्ठीत शारीरिक सुदृढता

Total No. of Questions : 4]

SEAT No. :

P2442

[Total No. of Pages : 4

[4653] - 14

B. Ed. (Phy. Edu.) (Semester - I)

METHODOLOGY OF TEACHING PHYSICAL EDUCATION

(2010 Pattern) (Paper - IV)

Time : 2 Hours]

[Max. Marks : 50

Instructions to the candidates:-

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *Figures to the right indicate full marks.*

Q1) Write in detail about domains of learning physical education. **[15]**

OR

What are the characteristics of a physically educated person.

Q2) Write in details about verbal & non verbal communication. **[15]**

OR

Explain year and unit planning and develop a unit plan for Grade 9th Foot Ball.

Q3) Attempt any five : **[10]**

- a) Write Guidelines to create Rules.
- b) Suggest strategies to improve ALT-PE.
- c) List Magic words used by Physical Education Teacher (any four).
- d) List Models of Physical Education Curriculum.

P.T.O.

- e) 'Start and Stop' of Activity - protocols.
- f) Types of Feedback.
- g) Draw class Formations and write when they can be used (any 4).

Q4) Write short notes (Any Two) :

[10]

- a) Effective physical education teachers conduct.
- b) Classify teaching styles.
- c) Factors considered in Yearly Planning.
- d) FITT principle.

Total No. of Questions : 4]

P2442

[4653] - 14

B. Ed. (Phy. Edu.) (Semester - I)

METHODOLOGY OF TEACHING PHYSICAL EDUCATION

(2010 Pattern) (Paper - IV)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 2 तास]

[एकूण गुण : 50

सूचना :- 1) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहेत.

2) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्रश्न 1) शारीरिक शिक्षण अध्ययनाच्या क्षेत्राबद्दल सविस्तर लिहा.

[15]

किंवा

शारीरिक शिक्षणाने सुशिक्षित व्यक्तीमध्ये काय गुणवैशिष्ट्ये असतात?

प्रश्न 2) शाब्दिक आणि अशाब्दिक संप्रेषणाबद्दल सविस्तर माहिती लिहा.

[15]

किंवा

वार्षिक व घटक नियोजन स्पष्ट करा. इयत्ता 9 वी च्या फुटबॉल या खेळाच्या घटकाचे नियोजन करा.

प्रश्न 3) कोणतेही पाच प्रश्न सोडवा :

[10]

अ) नियम तयार करण्याची दिशादर्शक तत्वे लिहा.

ब) शैक्षणिक अध्ययन कालावधी सुधारण्यासाठी उपाय सूचवा.

क) शारीरिक शिक्षणाचे शिक्षक पाठादरम्यान जे 'जादुई शब्द' वापरतात त्यांची नावे लिहा. (किमान चार)

- ड) शारीरिक शिक्षण अभ्यासक्रम अभिकल्पाची यादी करा.
- इ) उपक्रम सुरु करणे व थांबविणे यासाठीचे शिष्टाचार.
- फ) प्रत्याभरणाचे प्रकार
- य) विविध वर्गरचना चित्रित करून त्या कधी वापरता येतील ते लिहा. (किमान चार)

प्रश्न 4) टिपा लिहा (कोणत्याही दोन) :

[10]

- अ) प्रभावी शारीरिक शिक्षण शिक्षकाचे वर्तन
- ब) अध्यापन शैलीचे वर्गीकरण
- क) वार्षिक नियोजनासाठी विचारात घ्यावयाचे घटक
- ड) 'एफ. आय. टी. टी.' तत्व (FITT)

Total No. of Questions : 4]

SEAT No. :

P2443

[Total No. of Pages : 24

[4653] - 15

B.Ed. (Phy. Edu.) (Semester - I)

**METHODOLOGY OF TEACHING GENERAL SCIENCE
EDUCATION**

(2010 Pattern) (Paper - V)

Time : 2 Hours]

[Max. Marks : 50

Instructions to the candidates:-

- 1) All questions are compulsory.*
- 2) All questions carry equal marks.*
- 3) Figures to the right indicate full marks.*

Q1) Which are the useful methods in teaching science? Explain the Demonstration and projective method? **[15]**

OR

Write objectives of teaching science of secondary and Higher Secondary level.

Q2) What is yearly plan and unit plan? Explain in detail step's in lesson plan. **[15]**

OR

Explain in detail modern trends and technique for teaching science.

Q3) Write in brief (any five) : **[10]**

- a) Concept of C.C.M.
- b) Place in science life
- c) Aquarium

P.T.O.

- d) What is science
- e) Museum
- f) Importance of C.C.M.
- g) Advantages of science club

Q4) Write short notes (Any Two) :

[10]

- a) Characteristics of Good Textbook of science.
- b) Qualities of science teacher
- c) Audio-visual Aids in science teaching
- d) Correlation of science and Mathematics

Total No. of Questions : 4]

P2443

[4653] - 15

B.Ed. (Phy. Edu.) (Semester - I)

**METHODOLOGY OF TEACHING GENERAL SCIENCE
EDUCATION**

(2010 Pattern) (Paper - V)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 2 तास]

[एकूण गुण : 50

सूचना :- 1) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहेत.

2) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्रश्न 1) शास्त्र अध्यापनासाठी उपयुक्त पध्दती कोणत्या? दिग्दर्शन पध्दत स्पष्ट करा. [15]

किंवा

माध्यमिक व उच्चमाध्यमिक स्तरावरील शास्त्र अध्यापनाची उद्दिष्टे लिहा.

प्रश्न 2) वार्षिक नियोजन व घटक नियोजन म्हणजे काय सांगून पाठाच्या पायऱ्या स्पष्ट करा.[15]

किंवा

शास्त्र अध्यापनात आधुनिक तंत्रज्ञान सविस्तरपणे स्पष्ट करा.

प्रश्न 3) थोडक्यात उत्तरे लिहा (कोणत्याही पाच) : [10]

अ) आशययुक्त अध्यापनाची संकल्पणा

ब) जीवनात शास्त्राचे महत्व

क) मत्स्यालय

- ड) शास्त्र म्हणजे काय ?
- इ) संग्रहालय
- फ) आशययुक्त अध्यापनाचे महत्व
- य) शास्त्र संघाचे फायदे

प्रश्न 4) टिपा लिहा (कोणत्याही दोन) :

[10]

- अ) चांगल्या शास्त्र पाठ्यपुस्तकाची गुणवैशिष्ट्ये
- ब) शास्त्र शिक्षकाच्या गुणवत्ता
- क) शास्त्र अध्यापनात दृक-श्राव्य साधनाचे महत्व
- ड) शास्त्र आणि गणितातील समवाय

Total No. of Questions : 4]

P2443

[4653] - 15

B.Ed. (Phy. Edu.) (Semester - I)

METHODOLOGY OF TEACHING MARATHI

मराठी अध्यापन पध्दती

(2010 Pattern) (Paper - V)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 2 तास]

[एकूण गुण : 50

सूचना :- 1) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहेत.

2) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्रश्न 1) मातृभाषा अध्ययन अध्यापनाची ग्रहणात्मक उद्दीष्टे योग्य उदाहरणासह स्पष्ट करा. [15]

किंवा

मातृभाषेतील मुलभूत कौशल्य सांगून, वाचन या कौशल्याची सविस्तर माहिती लिहा.

प्रश्न 2) मातृभाषेच्या पाठ्यपुस्तकाचे अंतरंग व बहिरंग लिहून आदर्श पाठ्यपुस्तकाचे निकष उदाहरणासह स्पष्ट करा. [15]

किंवा

नियोजन म्हणजे काय? नियोजनाचे प्रकार सांगून इयत्ता 7 वी च्या इयत्तेचा वार्षिक आराखडा तयार करा.

प्रश्न 3) थोडक्यात उत्तरे द्या (कोणतेही पाच) : [10]

अ) अध्ययन अध्यापनाची संकल्पना सांगा.

ब) प्रस्तावनेचे विविध प्रकारांची नावे लिहा.

क) काव्य अध्यापनाची पध्दती

- ड) शैक्षणिक साधनांचे अध्यापनातील स्थान/महत्व लिहा.
- इ) मातृभाषा शिक्षकाची पात्रता लिहा.
- फ) मातृभाषेच्या शिक्षकाची गुणवैशिष्ट्ये लिहा.
- य) व्याकरण अध्यापन पध्दतींची नावे लिहा.

प्रश्न 4) टिपा लिहा (कोणत्याही दोन) :

[10]

- अ) मातृभाषेची सर्वसामान्य उद्दीष्टे
- ब) मातृभाषेच्या शिक्षकाच्या जबाबदाऱ्या
- क) मातृभाषा अध्ययन अध्यापनाची तत्वे योग्य उदाहरणासह लिहा.
- ड) आशययुक्त अध्यापन पध्दती म्हणजे काय?

Total No. of Questions : 4]

P2443

[4653] - 15

B.Ed. (Phy. Edu.) (Semester - I)

METHODOLOGY OF TEACHING HINDI

हिंदी अध्यापन पद्धती

(2010 Pattern) (Paper - V)

(मराठी रूपांतर)

समय : 2 घंटे]

[पूर्णांक : 50

सूचनाएँ :- 1) सभी प्रश्न आवश्यक हैं।

2) दाईं ओर लिखे अंक प्रश्न के गुण दर्शाते हैं।

प्रश्न 1) हिंदी भाषा का महत्व स्पष्ट करते हुए हिंदी भाषा सिखाने के उद्देश्यों पर प्रकाश डालिए। [15]

अथवा

“हर्बर्ट की पंचपदी” की सिद्धियों को स्पष्ट किजिए।

प्रश्न 2) प्रभावशाली अध्यापन के लिए हिंदी अध्यापक में कौन-कौन से गुण आवश्यक हैं? सविस्तर वर्णन करें। [15]

अथवा

सहायक साधनोंका अर्थ और महत्व समझाते हुए उनका भेद और वर्गीकरण स्पष्ट करें।

प्रश्न 3) निम्नलिखित प्रश्नोंके उत्तर लिखिए (केवल पाँच) : [10]

अ) मौन वाचन का महत्व।

ब) वेस्ट प्रणाली के कोई भी दो लाभ।

क) भाषा में काव्य शिक्षा का कोई भी दो महत्व।

- ड) लिखित रचना की कोई भी दो गलतियाँ।
- इ) हिंदी अध्यापन में नाट प्रवाहोंकी सूची।
- फ) चर्चा प्रणाली के कोई भी दो लाभ।
- य) सूक्ष्म अध्यापन का महत्व।

प्रश्न 4) टिप्पणीयाँ लिखिए (केवल दो) :

[10]

- अ) हिंदी भाषा का प्राथमिक विद्यालयों में स्थान।
- ब) सूक्ष्म अध्यापन का स्वरूप
- क) गद्य शिक्षा के उद्देश।
- ड) मौखिक रचना का महत्व।

Total No. of Questions : 4]

P2443

[4653] - 15

B.Ed. (Phy. Edu.) (Semester - I)

METHODOLOGY OF TEACHING ENGLISH

(2010 Pattern) (Paper - V)

Time : 2 Hours]

[Max. Marks : 50

Instructions to the candidates:-

- 1) All questions are compulsory.*
- 2) Figures to the right indicate full marks.*

Q1) Explain Dr. West New method in detail. [15]

OR

Define content cum methodology & write objectives & importance of it in teaching of English Language.

Q2) Write in detail on Oral & Silent Reading. [15]

OR

Write in brief on Teaching of Grammar considering the following points :
Definition, Types, Merit & Demerits.

Q3) Answer in short (Any five) : [10]

- a) Define oral & written tests.
- b) Define Direct Method
- c) Types of Prose

- d) Definition of Grammar Translation Method.
- e) Categorization of compositions.
- f) Definition of Grammar.
- g) List of characteristics of Textbook.

Q4) Write short notes (Any two) :

[10]

- a) Language games.
- b) Importance of Teaching Aids.
- c) Advantages & Disadvantages of Teaching Poetry.
- d) Difference between Reader & Textbook.

Total No. of Questions : 4]

P2443

[4653] - 15

B.Ed. (Phy. Edu.) (Semester - I)

METHODOLOGY OF TEACHING HISTORY EDUCATION

(2010 Pattern) (Paper - V)

Time : 2 Hours]

[Max. Marks : 50

Instructions to the candidates:-

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *Figures to the right indicate full marks.*

Q1) What is Modern concept of history? Write Aims, objectives & values of teaching history. **[15]**

OR

Illustrate years plan, unit plan and lesson plan.

Q2) Explain different methods of teaching history. **[15]**

OR

Describe need and importance of CCM.

Q3) Solve the following : **[10]**

- a) Write kinds of history.
- b) Criteria of an ideal text book of history.
- c) List out teaching aids in teaching history.
- d) What is CCM?
- e) Importance of Audio visual aids in teaching history.

Q4) Write short notes (any two) : **[10]**

- a) Importance of history in human life
- b) History teacher
- c) History and Geography-correlation
- d) Implementation of CCM

Total No. of Questions : 4]

P2443

[4653] - 15

B. Ed. (Phy. Edu.) (Semester - I)

METHODOLOGY OF TEACHING HISTORY EDUCATION

(2010 Pattern) (Paper - V)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 2 तास]

[एकूण गुण : 50

सूचना :- 1) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहेत.

2) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्रश्न 1) इतिहासाची आधुनिक संकल्पना म्हणजे काय? इतिहास अध्यापनाची ध्येय, उद्दिष्टे आणि मूल्ये लिहा. [15]

किंवा

वार्षिक नियोजन, घटक नियोजन आणि पाठ नियोजन सोदाहरण स्पष्ट करा.

प्रश्न 2) इतिहास अध्यापनाच्या विविध पध्दती स्पष्ट करा. [15]

किंवा

आशययुक्त अध्यापन पध्दतीची गरज आणि महत्त्व याचे वर्णन करा.

प्रश्न 3) उत्तरे लिहा : [10]

अ) इतिहासाचे प्रकार लिहा.

ब) इतिहासाच्या आदर्श पाठ्यपुस्तकाचे निकष

क) इतिहास अध्यापनाच्या शैक्षणिक साधनांची यादी करा.

ड) आशययुक्त अध्यापन म्हणजे काय?

इ) इतिहास अध्यापनात दृक-श्राव्य साधनांचे महत्त्व

प्रश्न 4) टीपा लिहा (कोणत्याही दोन) : [10]

अ) मानवी जीवनात इतिहासाचे महत्त्व

ब) इतिहास शिक्षक

क) इतिहास आणि भूगोल - समवाय

ड) आशययुक्त अध्यापनाची अंमलबजावणी

Total No. of Questions : 4]

P2443

[4653] - 15

B.Ed. (Phy. Edu.) (Semester - I)

METHODOLOGY OF TEACHING GEOGRAPHY

(2010 Pattern) (Paper - V)

Time : 2 Hours]

[Max. Marks : 50

Instructions to the candidates:-

- 1) All questions are compulsory.*
- 2) Figures to the right indicate full marks.*

Q1) Write types and importance planning in teaching and explain the unit plan. **[15]**

OR

Write place of Geography in school curriculum. Write present objectives of secondary school curriculum.

Q2) Write different methods of teaching in Geography and explain in detail following methods : **[15]**

- a) Journey method
- b) Story method

OR

Write the importance of teaching aids in teaching Geography and explain the use of following aids with examples :

- a) Projector
- b) Maps
- c) T.V.

Q3) Write in short (Any five) :

[10]

- a) Any two student centered teaching method.
- b) Types of Questions
- c) Fundamental factors in Geography.
- d) Types of Projectors
- e) Any two differences between Regional & project method.
- f) Importance of Maps
- g) Importance of Recapitulation.

Q4) Short Notes (Any Two) :

[10]

- a) Importance of examination
- b) Correlation of Geography with science
- c) Qualities of Geography teacher
- d) Write steps of constructing questionnaire

Total No. of Questions : 4]

P2443

[4653] - 15

B.Ed. (Phy. Edu.) (Semester - I)

METHODOLOGY OF TEACHING GEOGRAPHY

भूगोलाची अध्यापन पद्धती

(2010 Pattern) (Paper - V)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 2 तास]

[एकूण गुण : 50

सूचना :- 1) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहेत.

2) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्रश्न 1) अध्यापनात नियोजनाचे महत्व आणि प्रकार लिहून घटक नियोजन स्पष्ट करा. [15]

किंवा

भूगोलाचे शालेय अभ्यासक्रमातील स्थान लिहून सध्याच्या माध्यमिक स्तरावरील शालेय अभ्यासक्रमातील भूगोलाचे उद्दिष्ट्ये लिहा.

प्रश्न 2) भूगोल अध्यापनातील विविध पद्धती लिहून पद्धती सविस्तर स्पष्ट करा : [15]

अ) प्रवास पद्धती

ब) गोष्ट पद्धती

किंवा

भूगोल अध्यापनात शैक्षणिक साधनांचे महत्व लिहून खालिल शैक्षणिक साधनांचा उपयोग उदाहरणासह स्पष्ट करा.

अ) प्रोजेक्टर

ब) नकाशा

क) टि. व्ही.

प्रश्न 3) थोडक्यात उत्तरे लिहा (कोणतेही पाच) :

[10]

- अ) कोणत्याही दोन विद्यार्थीकेंद्रीत अध्यापन पद्धतींची नावे
- ब) प्रश्नांचे प्रकार लिहा.
- क) भूगोलातील मूलभूत घटक (फक्त यादी)
- ड) प्रोजेक्टरचे प्रकार
- इ) प्रादेशिक व प्रकल्प पद्धतीतील कोणतेही दोन फरक सांगा.
- फ) नकाशांचे महत्व
- य) संकलन प्रश्नांचे महत्व

प्रश्न 4) टिपा लिहा (कोणत्याही दोन) :

[10]

- अ) परिक्षांचे महत्व
- ब) भूगोलाचा शास्त्राशी समवाय
- क) भूगोल शिक्षकाचे गुणधर्म
- ड) प्रश्नपत्रिका बांधणीच्या फक्त पायऱ्या लिहा.

Total No. of Questions : 4]

P2443

[4653] - 15

B.Ed. (Phy. Edu.) (Semester - I)

METHODOLOGY OF TEACHING MATHEMATICS

(2010 Pattern) (Paper - V)

Time : 2 Hours]

[Max. Marks : 50

Instructions to the candidates:-

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *Figures to the right indicate full marks.*

Q1) Make a list of Teaching aids used in teaching learning process of Mathematics. Explain importance of using teaching aid at secondary and higher secondary level. **[15]**

OR

'Gifted students are the leader of future'. Support this statement with enrichment plan for gifted students.

Q2) Write a detailed lesson note with method of teaching used for teaching properties of triangles to class 8th students. **[15]**

OR

Explain how will you implement content cum methodology in teaching of mathematics method.

Q3) Answer in one sentence (Any five) : **[10]**

- a) Analytical method
- b) Mathematics club
- c) Number line

- d) Percentage
- e) Unit plan
- f) Concept of CCM
- g) Heuristic method

Q4) Write short notes (any two) :

[10]

- a) Difference between inductive & deductive method.
- b) Class work and Home work
- c) Congruent triangles
- d) Importance of CCM

Total No. of Questions : 4]

P2443

[4653] - 15

B.Ed. (Phy. Edu.) (Semester - I)

METHODOLOGY OF TEACHING MATHEMATICS

(2010 Pattern) (Paper - V)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 2 तास]

[एकूण गुण : 50

- सूचना :- 1) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहेत.
2) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्रश्न 1) गणित अध्यापन पध्दती मध्ये वापरण्यात येणारे शैक्षणिक साधने यांची यादी करा. माध्यमिक व उच्च माध्यमिक स्तरावर शैक्षणिक साधनाचे महत्व स्पष्ट करा. [15]

किंवा

‘गुणवंत विद्यार्थी हे भविष्याचे नेते आहेत’ या वाक्याचे समर्थन करा व गुणवंत विद्यार्थी करिता सबलीकरण कार्यक्रम तयार करा.

प्रश्न 2) 8 वी इयत्ता करिता त्रिकोणाचे वैशिष्ट्ये अध्यापना करिता सविस्तर पाठ टाचन तयार करा व अध्यापन पध्दती ही सांगा. [15]

किंवा

गणित विषयाच्या अध्यापना करिता आशय युक्त अध्यापन पध्दती कशा प्रकारे आमलात आणाल हे स्पष्ट करा.

प्रश्न 3) एका वाक्यात उत्तरे लिहा (कोणतेही पाच) : [10]

- अ) पृथक्करणात्मक पध्दती
ब) गणिताचे संघ
क) संख्या रेषा

- ड) टेकैवारी
- इ) घटक नियोजन
- फ) CCM संकल्पना
- य) स्वयंशोधन पध्दती

प्रश्न 4) थोडक्यात लिहा (कोणत्याही दोन) :

[10]

- अ) अवगामी व उद्गामी पध्दती मधील फरक
- ब) वर्गपाठ व गृहपाठ
- क) एकरूप त्रिकोण
- ड) CCM चे महत्व

Total No. of Questions : 4]

P2443

[4653] - 15

B.Ed. (Phy. Edu.) (Semester - I)

**METHODOLOGY OF TEACHING INFORMATION
TECHNOLOGY**

(2010 Pattern) (Paper - V)

Time : 2 Hours]

[Max. Marks : 50

Instructions to the candidates:-

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *Figures to the right indicate full marks.*

Q1) Explain the scope of IT with suitable examples. **[15]**

OR

- a) How IT has made our daily life easy. **[8]**
- b) Explain the objectives of teaching IT. **[7]**

Q2) Discuss the constructive & linear methods of curriculum development in detail. **[15]**

OR

- a) Explain advantages & disadvantages of Internet. **[8]**
- b) Use of IT in school. **[7]**

Q3) Answer in short (Any five) : **[10]**

- a) Memory of computer
- b) Uses of Ms-Excel
- c) Networking

- d) List input devices
- e) Uses of google search Engine
- f) Define IT
- g) What is blog?

Q4) Short notes (Any Two) :

[10]

- a) Correlation of IT with science & History
- b) E-banking
- c) Unit & Year plan

Total No. of Questions : 4]

P2443

[4653] - 15

B.Ed. (Phy. Edu.) (Semester - I)

**METHODOLOGY OF TEACHING INFORMATION
TECHNOLOGY**

(2010 Pattern) (Paper - V)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 2 तास]

[एकूण गुण : 50

सूचना :- 1) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहेत.

2) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्रश्न 1) माहिती तंत्रज्ञानाची व्याप्ती सोदाहरण स्पष्ट करा. [15]

किंवा

अ) माहिती तंत्रज्ञानामुळे आपले दैनंदिन जीवन कशाप्रकारे सोपे झाले आहे. [8]

ब) माहिती तंत्रज्ञान शिकवण्याची उद्दिष्ट्ये स्पष्ट करा. [7]

प्रश्न 2) अभ्यासक्रम निर्मितीच्या समकेंद्री व रेषीय पद्धतींची चर्चा करा. [15]

किंवा

अ) इंटरनेटचे फायदे व तोटे स्पष्ट करा. [8]

ब) माहिती तंत्रज्ञानाचा शाळेतील वापर. [7]

प्रश्न 3) थोडक्यात उत्तरे लिहा (कोणत्याही पाच) : [10]

अ) संगणकाची मेमरी

ब) Ms-Excel चे उपयोग

क) नेटवर्कींग

- ड) अदान साधनांची यादी करा.
- इ) गुगल सर्च इंजिनचे उपयोग लिहा.
- फ) माहिती तंत्रज्ञानाची व्याख्या लिहा.
- य) ब्लॉग म्हणजे काय?

प्रश्न 4) टिपा लिहा (कोणत्याही दोन) :

[10]

- अ) माहिती तंत्रज्ञानाचा विज्ञान व इतिहासाशी समन्वय
- ब) ई-बँकिंग
- क) घटक व वार्षिक नियोजन

Total No. of Questions : 4]

SEAT No. :

P2456

[Total No. of Pages : 4

[4653]-202

B.Ed. (Physical Education) (Semester - II)

BIOMECHANICS, ATHLETIC CARE AND REHABILITATION

(Paper - VII)

(2013 Pattern)

Time : 2 Hours]

[Max. Marks : 50

Instructions to the candidates:

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *Figures to the right indicate full marks.*

Q1) a) Discuss importance of knowledge of biomechanics to athlete, physical educator and coach. **[8]**

b) Explain Newton's law of momentum with suitable example from sports. **[7]**

OR

a) Define motion. Write factors affecting motion.

b) What is a lever? Write classes of lever with example.

Q2) a) Write symptoms and immediate management of soft tissue injury. **[8]**

b) Define sports medicine. Give main aspects of sports medicine. **[7]**

OR

a) Write the components of food and their functions.

b) What is dehydration? Write importance of water in sports.

P.T.O.

Q3) Answer in one sentence

[5]

- a) Compare speed and velocity.
- b) List types of Fractures.
- c) Define Kinetic energy.
- d) Define flat foot.
- e) Define Biomechanics.

Q4) Write short notes (Any 3)

[15]

- a) Factors affecting force.
- b) Principles of stability.
- c) Principles of Hot modality.
- d) Guidelines for pre competition meal.

Total No. of Questions : 4]

P2456

[4653]-202

B.Ed. (Physical Education) (Semester - II)
BIOMECHANICS, ATHLETIC CARE AND REHABILITATION
(Paper - VII) (2013 Pattern)
(मराठी रूपांतर)

वेळ : 2 तास]

[एकूण गुण : 50

- सूचना : 1) सर्व प्रश्न सोडविणे अनिवार्य आहे.
2) उजवीकडील अंक प्रश्नांचे पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्र.1) अ) खेळाडू, शारीरिक शिक्षक व क्रीडामार्गदर्शक यांना जीवयांत्रिकी शास्त्राच्या ज्ञानाचे महत्व – चर्चा करा. [8]

ब) न्यूटनचा संवेगाचा नियम क्रीडेतील योग्य उदाहरणे देऊन स्पष्ट करा. [7]

किंवा

अ) गतीची व्याख्या लिहा. गतीवर परिणाम करणारे घटक लिहा.

ब) तरफ म्हणजे काय? तरफांचे विविध प्रकार सोदाहरण लिहा.

प्र.2) अ) मऊ उतीच्या दुखापतीची लक्षणे व तात्काळ नियोजन लिहा. [8]

ब) क्रीडा वैद्यक शास्त्राची व्याख्या करा. क्रीडावैद्यकशास्त्राचे प्रमुख पैलू मांडा. [7]

किंवा

अ) अभघटक व त्यांचे कार्य लिहा.

ब) शुष्कता म्हणजे काय? क्रीडेमध्ये पाण्याचे महत्त्व लिहा.

प्र.3) एका वाक्यात उत्तरे लिहा.

[5]

- अ) चाल व वेगाची तुलना.
- ब) अस्थिभंगाच्या प्रकारांची यादी.
- क) गतिज उर्जा - व्याख्या.
- ड) सपाट पाय - व्याख्या.
- इ) जीवयांत्रिकीशास्त्र - व्याख्या.

प्र.4) टीपा लिहा. (कोणतेही तीन)

[15]

- अ) बलावर परिणाम करणारे घटक.
- ब) स्थिरतेची तत्त्वे.
- क) उष्ण उपचारात्मक पध्दतीची तत्त्वे.
- ड) स्पर्धेपूर्वी घ्यावयाच्या आहाराची तत्त्वे.

॥॥॥

Total No. of Questions : 4]

SEAT No. :

P2457

[Total No. of Pages : 4

[4653]-203

B.Ed. (Physical Education) (Semester - II)
MANAGEMENT OF PHYSICAL EDUCATION & SPORTS
(2013 Pattern) (Paper - VIII)

Time : 2 Hours]

[Max. Marks : 50

Instructions to the candidates:

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *Figures to the right indicate full marks.*

- Q1)** a) Write down the objectives of intramural programme and make the list of intramural programme for your school. [7]
- b) Write in brief the factors to be considered to plan the intramural programme. [8]

OR

Elaborate how management plays a relevant role in the implementation of an effective school physical education programme. [15]

- Q2)** Find out Length & Breadth of standard Track when marking radius is 36.50m. [Write all formula] [15]

OR

- a) Give definition of Budget and write down the principles of preparing a budget. [8]
- b) Prepare a programme schedule for 26th January (Only List) [7]

P.T.O.

Q3) Give Answers (Any Five)

[5]

- a) Any two importance of camp.
- b) Formula for calculating no. of byes for lower half when total no. of byes are odd in knock - out method.
- c) Write formula to calculate circumference of standard Track.
- d) Basic skills of sports Manager.
- e) Any two demerits of knock - out method.
- f) Any two responsibilities of Team manager.
- g) Any four Methods of competition.

Q4) Short Notes (Any Three)

[15]

- a) A day schedule of Residential camp for your school.
- b) Write down the criteria for standard track.
- c) Importance of Eligibility in interschool competition.
- d) Modern concept of Management.

Total No. of Questions : 4]

P2457

[4653]-203

B.Ed. (Physical Education) (Semester - II)
MANAGEMENT OF PHYSICAL EDUCATION & SPORTS
(2013 Pattern) (Paper - VIII)
(मराठी रूपांतर)

वेळ : 2 तास]

[एकूण गुण : 50

- सूचना : 1) सर्व प्रश्न सोडविणे अनिवार्य आहे.
2) उजवीकडील अंक प्रश्नांचे पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्र.1) अ) आंतरकुल स्पर्धेची उद्दिष्ट्ये सांगून तुमच्या शाळेसाठी आंतरकुल स्पर्धेची यादी तयार करा. [7]

ब) आंतरकुल स्पर्धेचा कार्यक्रम तयार करताना कोणत्या घटकांचा विचार करा. थोडक्यात वर्णन करा. [8]

किंवा

शाळेमध्ये परिणामकारक शारीरिक शिक्षणाचा कार्यक्रम राबविण्यासाठी व्यवस्थापन कश्या प्रकारे महत्वाची भूमिका राबविते, सोदाहरण स्पष्ट करा. [15]

प्र.2) प्रमाणित ट्रॅकवर आखण्याची त्रिज्या 36.50 मी. असल्यास ट्रॅकला लागणारी लांबी व रुंदी काढा. (सर्व सूत्रांसहित) [15]

किंवा

अ) अंदाजपत्रकाची व्याख्या सांगून अंदाजपत्रक तयार करण्याची तत्वे स्पष्ट करा. [8]

ब) 26 जानेवारी दिनाची फक्त कार्यक्रम पत्रिका तयार करा. [7]

प्र.3) उत्तरे द्या. (कोणतीही पाच)

[5]

- अ) शिबिराचे महत्व (कोणतेही दोन)
- ब) बाद पद्धतीत बाईजची संख्या विषम असतांना खालिल हाफसाठी बाईज काढण्याचे सूत्र .....
- क) प्रमाणित ट्रॅकचे परीघ काढण्याचे सूत्र .....
- ड) क्रीडा व्यवस्थापकाची मूलभूत कौशल्ये लिहा.
- इ) बाद पद्धतीचे कोणतेही दोन तोटे.
- फ) संघ व्यवस्थापकाच्या कोणत्याही दोन जबाबदाऱ्या लिहा.
- य) स्पर्धा पद्धती (कोणत्याही चार)

प्र.4) टिपा लिहा. (कोणत्याही तीन)

[15]

- अ) तुमच्या शाळेतील निवासी शिबिरातील एका दिवसाची कार्यक्रम पत्रिका.
- ब) प्रमाणित ट्रॅकचे निकष लिहा.
- क) आंतरशालेय स्पर्धेसाठी पात्रतेचे महत्व.
- ड) व्यवस्थापनाची आधुनिक संकल्पना.

ॐ ॐ ॐ

Total No. of Questions : 4]

SEAT No. :

P2458

[Total No. of Pages : 4

[4653]-204

B.Ed. (Physical Education) (Semester - II)

**ESSENTIALS OF PHYSICAL EDUCATION & HEALTH EDUCATION
(2013 Pattern)**

Time : 2 Hours]

[Max. Marks : 50

Instructions to the candidates:

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *Figures to the right indicate full marks.*

Q1) Write the modern concept of Physical Education Teacher. Explain in detail the responsibilities of Physical Education Teacher. **[15]**

OR

Make a List of different National & International competitions and Explain school Games federation of India (SGFI), Santosh Trophy, Common Wealth Games & Paralympic Games in detail.

Q2) Classify fundamental skills & Explain the movement concepts with suitable in detail. **[15]**

OR

Define Health & Health Education. Elaborate the scope of Health Education.

Q3) Answer in Short. **[5]**

- a) Define Exercise.
- b) 2012 London Olympic Basketball (Men) Winner.
- c) Three Progressions of Jumping.
- d) Personal Hygeine.
- e) Eklavya award is for?

P.T.O.

Q4) Short Note (Any 3)

[15]

- a) Technology in Physical Education.
- b) Shiv Chattrapati Award.
- c) Preparatory Phase for fundamental Skills.
- d) School Health Program.

Total No. of Questions : 4]

P2458

[4653]-204

B.Ed. (Physical Education) (Semester - II)

ESSENTIALS OF PHYSICAL EDUCATION & HEALTH EDUCATION

(2013 Pattern)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 2 तास]

[एकूण गुण : 50

- सूचना : 1) सर्व प्रश्न सोडविणे अनिवार्य आहे.
2) उजवीकडील अंक प्रश्नांचे पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्र.1) शारीरिक शिक्षणाची आधुनिक संकल्पना सांगून शारीरिक शिक्षण शिक्षकाच्या जबाबदाऱ्या सविस्तर स्पष्ट करा. [15]

किंवा

राष्ट्रीय व आंतरराष्ट्रीय स्तरावर खेळल्या जाणाऱ्या विविध स्पर्धांची यादी करून खालील स्पर्धा स्पष्ट करा. शालेय खेळ महासंघ, संतोष ट्रॉफी, राष्ट्रकुल स्पर्धा, पॅराऑलिंपिक स्पर्धा.

प्र.2) मुलभूत कौशल्यांचे वर्गीकरण करून हालचाल संकल्पना उदाहरणासह स्पष्ट करा. [15]

किंवा

आरोग्य आणि आरोग्य शिक्षणाची व्याख्या देऊन आरोग्य शिक्षणाची व्याप्ती सोदाहरण लिहा.

प्र.3) थोडक्यात उत्तरे लिहा. [5]

- अ) व्यायामाची व्याख्या
ब) 2012 ऑलिंपिक बास्केटबॉल विजेता पुरूष संघ.
क) जंपिंग या मुलभूत कौशल्याचे तीन विकासात्मक टप्पे (Progression)
ड) वैयक्तिक स्वच्छता
इ) एकलव्य पुरस्कार कुणास दिला जातो.

प्र.4) टीपा लिहा. (कोणत्याही तीन)

[15]

- अ) शारीरिक शिक्षणातील तंत्रज्ञान
- ब) शिवछत्रपती क्रीडा पुरस्कार
- क) मुलभूत कौशल्य विकासातील पूर्वतयारीचा टप्पा
- ड) शालेय आरोग्य कार्यक्रम.

॥॥॥

Total No. of Questions : 4]

SEAT No. :

P2459

[Total No. of Pages : 4

[4653]-205

B.Ed. (Physical Education) (Semester - II)

**EVALUATION AND STATISTICS IN PHYSICAL EDUCATION AND SPORTS
(2013 Pattern)**

Time : 2 Hours]

[Max. Marks : 50

Instructions to the candidates:

- 1) All questions are compulsory.*
- 2) Figures to the right indicate full marks.*

Q1) Define Test, Measurement, Evaluation & Assessment, Explain its importance in physical Education and sports in detail. **[15]**

OR

- a) Explain Harvard step test. **[8]**
- b) Explain AAHPERD Youth fitness test Battery. **[7]**

Q2) Find the mode of following data and interpret **[15]**

C.I.	70 - 72	67 - 69	64 - 66	61 - 63	58 - 60	55 - 57	52 - 54	49 - 51	46 - 48
F.	3	4	5	6	9	9	15	9	8

OR

Find the correlation of the data by Spearman's Rank - Difference method and interpret.

Students	A	B	C	D	E	F	G	H	I	J
Sit ups	50	38	13	26	32	57	31	48	42	35
Pull ups	39	35	28	21	26	46	25	40	30	38

P.T.O.

Q3) Answer in Short. (Any Five)

[5]

- a) Name any one test for muscular strength and muscular Endurance.
- b) Find the median of 12, 25, 21 15, 18.
- c) Test of JCR Fitness Battery.
- d) Objective of shuttle run test.
- e) Measures of variability.
- f) Objective of S.B.J.
- g) Formula of T score

Q4) Write short notes (Any Three)

[15]

- a) Describe 30 meter Fly test.
- b) Normal Probability Curve.
- c) B.M.I. & W.H.R.
- d) Characteristics of mean.

Total No. of Questions : 4]

P2459

[4653]-205

B.Ed. (Physical Education) (Semester - II)

**EVALUATION AND STATISTICS IN PHYSICAL EDUCATION AND SPORTS
(2013 Pattern)
(मराठी रूपांतर)**

वेळ : 2 तास]

[एकूण गुण : 50

- सूचना : 1) सर्व प्रश्न सोडविणे अनिवार्य आहे.
2) उजवीकडील अंक प्रश्नांचे पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्र.1) कसोटी मापन, मूल्यमापन आणि मूल्यनिर्धार यांची व्याख्या देवून खेळातील आणि शारीरिक शिक्षणातील त्यांचे महत्व सविस्तर स्पष्ट करा. [15]

किंवा

- अ) हार्डवर्ड स्टेप कसोटी (Hardvard step test) स्पष्ट करा. [8]
ब) युवक सुदृढता कसोटी संच (AAHPERD) स्पष्ट करा. [7]

प्र.2) खाली दिलेल्या सामुग्री वरून बहुलक काढा आणि अर्थनिर्वेचन करा. [15]

वर्गांतर लांबी	70 - 72	67 - 69	64 - 66	61 - 63	58 - 60	55 - 57	52 - 54	49 - 51	46 - 48
वारंवारिता	3	4	5	6	9	9	15	9	8

किंवा

खालील सामुग्री वरून सहसंबंध स्पेअरमनच्या श्रेणी अंतर पध्दतीने काढून त्याचा अर्थ स्पष्ट करा.

विद्यार्थी	अ	ब	क	ड	इ	फ	ग	ह	च	ज
सिट् अप्स	50	38	13	26	32	57	31	48	42	35
पूल अप्स	39	35	28	21	26	46	25	40	30	38

प्र.3) थोडक्यात उत्तरे द्या. (कोणतेही पाच)

[5]

- अ) स्नायूचा दमदार पणा व स्नायूची ताकद यासाठी एक कसोटी सांगा.
- ब) मध्यांक काढा 12, 25, 21 15, 18.
- क) जे. सी. आर सुदृढता कसोटी संच (J.C.R Fitness Battery)
- ड) दिशाभिमुखता कसोटीचे उद्दिष्टे
- इ) विचलन शिल्लतेची परिमाणे.
- फ) उभ्या ऊडीचे (S.B.J.) उद्दिष्टे
- य) टी - गुणांकाचे सुत्र

प्र.4) टिपा लिहा. (कोणत्याही तीन)

[15]

- अ) 30 मीटर फ्लाय कसोटी स्पष्ट करा.
- ब) प्रसामान्य संभव वक्र.
- क) बी. एम. आय. आणि डब्ल्यू. अच. आर (B.M.I & W.H.R.)
- ड) मध्यमानाची गुण वैशिष्ट्ये.

ॐॐॐ

Total No. of Questions : 4]

SEAT No. :

P2446

[Total No. of Pages : 4

[4653] - 22

B.Ed. (Physical Education) (Semester - II)

**BIOMECHANICS, HEALTH EDUCATION, ATHLETIC CARE
AND REHABILITATION**

(2010 Pattern) (Paper - VII)

Time : 2 Hours]

[Max. Marks : 50

Instructions to the candidates:-

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *Figures to the right indicate full marks.*
- 3) *Neat diagrams must be drawn wherever necessary.*

Q1) Define Biomechanics. Explain how knowledge of biomechanics is helpful to physical education teacher. **[15]**

OR

Explain school health programme concept and design the school health programme for your school.

Q2) Classify soft tissue injuries. Write its causes and first aid. **[15]**

OR

- a) Give guidelines for pre competition meal **[8]**
- b) Explain flat foot. Give its causes and remedies. **[7]**

P.T.O.

Q3) Answer any five :

[10]

- a) 2nd class of lever.
- b) Principle of stability related to height of centre of gravity.
- c) WHO definition of Health.
- d) Micro nutrients of food.
- e) Uniform motion.
- f) Sports medicine.
- g) Potential energy.

Q4) Write in short (Any two) :

[10]

- a) Difference between scalar and vector quantity.
- b) Role of water.
- c) List types of fractures and its later management.
- d) Importance of Health education.

Total No. of Questions : 4]

P2446

[4653] - 22

B.Ed. (Physical Education) (Semester - II)

**BIOMECHANICS, HEALTH EDUCATION, ATHLETIC CARE
AND REHABILITATION**

(2010 Pattern) (Paper - VII)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 2 तास]

[एकूण गुण : 50

सूचना :- 1) सर्व प्रश्न आवश्यक आहे.

2) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्रश्न 1) जीवयात्रिकी शास्त्रीची व्याख्या द्या. जीवयात्रिकी शास्त्राचे ज्ञान क्रीडा शिक्षका करिता कसे उपयोगी आहे हे स्पष्ट करा. [15]

किंवा

शालेय आरोग्य शिक्षणाची संकल्पना स्पष्ट करा. आपल्या शाळेकरिता शालेय आरोग्य कार्यक्रमाची रचना करा.

प्रश्न 2) मऊ उंतीना होणाऱ्या इजाचे वर्गीकरण करा. इजाचे कारणे व प्रथमोपचार लिहा. [15]

किंवा

अ) खेळापूर्वी आहारा करिता दिशा सुचक सांगा. [8]

ब) 'चपटे पाय' स्पष्ट करा. 'चपटे पाय' याचे कारण व उपाय सुचवा. [7]

प्रश्न 3) कोणतेही पाच सोडवा :

[10]

- अ) तरफ चा दुसरा प्रकार.
- ब) समतोलन - वस्तुच्या गुरुत्वमध्याची उंची समंबधित तत्व.
- क) आरोग्य - जागतिक आरोग्य संघटना (WHO) ची व्याख्या द्या.
- ड) अन्नाचे सुक्ष्म घटक.
- इ) एकसमान गती.
- फ) क्रीडा वैधकशास्त्र - व्याख्या.
- य) स्थितीज ऊर्जा.

प्रश्न 4) टिपा लिहा (कोणतेही दोन) :

[10]

- अ) आदिश व सदिश यादी मधील फरक.
- ब) पाण्याचे कार्य.
- क) अस्थि भंगाचे प्रकार व नंतर चे व्यवस्थापन.
- ड) आरोग्य शिक्षणाचे महत्व.

Total No. of Questions : 4]

SEAT No. :

P2447

[Total No. of Pages : 4

[4653] - 23

B.Ed. (Physical Education) (Semester - II)

MANAGEMENT OF PHYSICAL EDUCATION & SPORTS

(2010 Pattern) (Paper - VIII)

Time : 2 Hours]

[Max. Marks : 50

Instructions to the candidates:-

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *Figures to the right indicate full marks.*

Q1) What is Management? Convince the importance of principles in physical Education. **[15]**

OR

- a) Prepare a fixture for interschool langadi competition by knock-out method. (No of Teams - 09, Nos. of Days 1, No. of Grounds 2) **[8]**
- b) Duties & responsibilities of Team Manager. **[7]**

Q2) Give the definition of Budget. Discuss the principles of Budget which should be followed for preparing a budget for physical education department. **[15]**

OR

- a) Explain the objectives of intramural competition. **[7]**
- b) Prepare a program for any National Day and explain the importance of National Day. **[8]**

P.T.O.

Q3) Write in brief (Any Five) :

[10]

- a) Importance of Management (Any Four).
- b) Merits of League Method. (Any Two).
- c) Types of Ground.
- d) Formula for total length of track.
- e) Formula for calculating stagger for 400 m standard back.
- f) Definitions of Time-Table.
- g) Professional qualification of Manager.

Q4) Short Notes (Any Two) :

[10]

- a) Functions of Management.
- b) Purchase procedure for sports equipment.
- c) Importance of Time-Table.
- d) Merits of League Method.

Total No. of Questions : 4]

P2447

[4653] - 23

B.Ed. (Physical Education) (Semester - II)

MANAGEMENT OF PHYSICAL EDUCATION & SPORTS

(2010 Pattern) (Paper - VIII)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 2 तास]

[एकूण गुण : 50

सूचना :- 1) सर्व प्रश्न आवश्यक आहे.

2) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्रश्न 1) व्यवस्थापन म्हणजे काय? व्यवस्थापनाची तत्त्वे शारीरिक शिक्षणात कशी महत्त्वाची आहेत ते पटवून द्या. [15]

किंवा

अ) लंगडी स्पर्धेसाठी 9 संघ असतांना एकेरी बाद पध्दतीने कार्यक्रम पत्रीका तयार करा. (एक दिवस व दोन क्रीडांगण उपलब्ध) [8]

ब) संघ व्यवस्थापकची कर्तव्ये व जबाबदाऱ्या लिहा. [7]

प्रश्न 2) अंदाजपत्रकाच्या व्याख्या द्या. शारीरिक शिक्षण विभागाचे अंदाजपत्रक बनवितांना कोणकोणत्या तत्त्वांचा विचार करा? चर्चा करा [15]

किंवा

अ) आंतरकुल स्पर्धांचे उद्दिष्टे सविस्तर स्पष्ट करा. [7]

ब) राष्ट्रीय दिनांच्या कार्यक्रमांचा योग्य क्रम सांगून राष्ट्रीय दिनांचे महत्त्व स्पष्ट करा. [8]

प्रश्न 3) थोडक्यात उत्तरे द्या. (कोणतेही पाच) :

[10]

- अ) व्यवस्थापनाचे महत्त्व (चार).
- ब) साखळी पध्दतीचे फायदे (दोन).
- क) क्रीडांगणाचे प्रकार.
- ड) ट्रॅकची एकूण लांबी काढणारे सूत्र.
- इ) 400 मी. प्रमाणित ट्रॅकवर स्टॅगर्स काढण्याचे सूत्र.
- फ) वेळापत्रकाच्या व्याख्या.
- य) व्यवस्थापकाची व्यवसायिक पात्रता.

प्रश्न 4) टीपा लिहा (कोणत्याही दोन)

[10]

- अ) व्यवस्थापनाचे कार्य.
- ब) क्रीडा साहित्य खरेदीची प्रक्रिया.
- क) वेळापत्रकाचे महत्त्व.
- ड) बाद पध्दतीचे फायदे.

Total No. of Questions : 4]

SEAT No. :

P2448

[Total No. of Pages : 4

[4653] - 24

B.Ed. (Physical Education) (Semester - II)

**Pg : ESSENTIALS OF PHYSICAL EDUCATION AND SPORTS
(2010 Pattern)**

Time : 2 Hours]

[Max. Marks : 50

Instructions to the candidates:-

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *Figures to the right indicate full marks.*

Q1) Problems & issues in Physical Education in India - Discuss. **[15]**

OR

Different competitions at National, Asian & International level. Explain Olympic & Asian competition in detail.

Q2) List any 10 terminologies in sports & explain the concept of Sports, Exercise Referee & Physical activity. **[15]**

OR

Elaborate importance of fundamental movements for every individual. How would you correlate fundamental movements with different sports skills?

Q3) Fill in the blanks : **[10]**

- a) Arjun award is given to _____ at national level.
- b) Olympic 2016 will be held in the capital of _____.

P.T.O.

- c) In 1952 Helsinki Olympic India won gold in _____.
- d) _____ is wellknown as golden girl of India.
- e) _____ won individual medal in Olympic 1996 for India after Khashaba Jadhav.
- f) Santosh Trophy is related to _____ sports.
- g) Long form of IOC is _____.
- h) First batsman to break the record of centuries of Don bradman is _____ of India.
- i) Decathlon includes _____ events of athletics.
- j) First Asian Competition was held in the capital of _____.

Q4) Write short notes (any two) :

[10]

- a) Chatrapati Shivaji Krida Puraskar.
- b) Body awareness.
- c) Physical Education teacher.
- d) Locomotor movements.

Total No. of Questions : 4]

P2448

[4653] - 24

B.Ed. (Physical Education) (Semester - II)

Pg : ESSENTIALS OF PHYSICAL EDUCATION AND SPORTS

(2010 Pattern)

(मराठी रूपांतर)

वेळ : 2 तास]

[एकूण गुण : 50

सूचना :- 1) सर्व प्रश्न आवश्यक आहे.

2) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्रश्न 1) शारीरिक शिक्षणातील समस्या व मुख्य प्रश्न - चर्चा करा. [15]

किंवा

राष्ट्रीय, अशियाई व आंतरराष्ट्रीय स्तरावरील विविध क्रीडा स्पर्धा. अशियाई खेळ व ऑलिंपिक स्पर्धांचे सविस्तर वर्णन करा.

प्रश्न 2) क्रीडेमधिल कोणत्याही 10 सजांची यादी करा व क्रीडा, व्यायाम, पंच आणि शारीरिक सक्रियता (Physical activity) या संकल्पना स्पष्ट करा. [15]

किंवा

प्रत्येक व्यक्तीसाठी मूलभूत हालचालींचे महत्त्व विशद करा. तूम्ही क्रीडा कौशल्ये व मूलभूत हालचालींचा संबंध कसा जोडाल?

प्रश्न 3) रिकाम्या जागा भरा : [10]

अ) राष्ट्रीय स्तरावर ..... ला अर्जून पुरस्कार दिला जातो.

ब) ऑलिंपिक 2016 स्पर्धा ..... देशाच्या राजधानी मध्ये होणार आहेत.

क) भारताने 1952 हेलसिंकी ऑलिंपिक स्पर्धेमध्ये ..... खेळात सूवर्ण मिळवले होते.

- ड) ..... ही भारताची सूवर्णकन्या म्हणून ओळखली जाते.
- इ) खाशाबा जाधव यांच्या नंतर 1996 च्या ऑलिंपिक मध्ये भारतास वैयक्तिक खेळात पदक मिळवून देणारा ..... होय.
- फ) संतोष ट्रॉफी ..... खेळाशी संबंधित आहे.
- य) IOC चे पूर्ण रूप ..... आहे.
- र) डॉन ब्रॅडमन यांचा शतकांचा विक्रम सर्वप्रथम मोडणारा फलंदाज ..... हा भारतीय होय.
- ल) अथलेटीक्स मधिल डेकॅथलॉन मध्ये ..... बाबींचा समावेश असतो.
- व) पहिल्या अशियाई स्पर्धा ..... देशाच्या राजधानीत भरवण्यात आल्या होत्या.

प्रश्न 4) टीपा लिहा (कोणत्याही दोन) :

[10]

- अ) छत्रपती शिवाजी क्रीडा पुरस्कार.
- ब) शरीर विषयक जाणीव (Body awareness)
- क) शारीरिक शिक्षण शिक्षक.
- ड) जागाबदलत करावयाच्या हालचाली.

Total No. of Questions : 4]

SEAT No. :

P2449

[Total No. of Pages : 4

[4653] - 25

B.Ed. (Physical Education) (Semester - II)

**EVALUATION AND STATISTICAL PROCEDURE IN
PHYSICAL EDUCATION & SPORTS (Paper - X)**

(2010 Pattern)

Time : 2 Hours]

[Max. Marks : 50

Instructions to the candidates:-

- 1) *All questions are compulsory.*
- 2) *Figures to the right indicate full marks.*

Q1) Define test, Measurement. Evaluation & assessment. Explain its importance in Physical Education & Sports in detail. **[15]**

OR

Explain pretest, during test & post test administration of physical fitness test with suitable examples.

Q2) Find the mean & median for the given performance of 12 min. run/walk test administered on under 16 boys & interpret it. **[15]**

CI	801-1000	1001 to 1200	1201-1400	1401-1600	1601-1800	1801 to 2000	2001 to 2200
f	08	12	15	20	17	16	12

N = 100

OR

Find the Spearman's rank order correlation between SBJ & Long jump performance of 10th std. student & interpret it.

SBJ (M)	1.80	2.10	2.14	2.54	2.48	2.09	2.86	2.22	2.39	2.41	2.56	2.25	2.20	2.48
Long jump (m)	4.40	4.50	4.48	4.98	4.95	4.45	5.10	4.80	4.96	4.80	5.00	4.90	4.62	4.96

P.T.O.

Q3) Write in short (any five) :

[10]

- a) Sargent's Jump test is used to measure _____.
- b) Write formula of T score.
- c) Long form of BMI.
- d) Measure of variability (any two).
- e) Find the mode of given distribution of push up performance
25, 20, 25, 20, 22, 25, 21, 24, 25, 20, 25, 20, 24, 20, 21.
- f) Objectives of Johnson's Basketball dribbling test.
- g) Percentage of score below Q_1 is _____.

Q4) Short notes (any two) :

[10]

- a) Normal Probability curve.
- b) JCR Fitness batter.
- c) Formative & summative evaluation.
- d) Mean is affected even by extreme cases but median is not. Explain with example.

Total No. of Questions : 4]

P2449

[4653] - 25

B.Ed. (Physical Education) (Semester - II)
EVALUATION & STATISTICAL PROCEDURE IN
PHYSICAL EDUCATION & SPORTS (Paper - X)
(2010 Pattern)
(मराठी रूपांतर)

वेळ : 2 तास]

[एकूण गुण : 50

- सूचना :- 1) सर्व प्रश्न सोडविणे आवश्यक आहे.
2) उजवीकडील अंक पूर्ण गुण दर्शवितात.

प्रश्न 1) कसोटी, मापन, मूल्यमापन व मूल्यांकनाच्या व्याख्या द्या. शारीरिक शिक्षण व क्रीडेतील त्यांचे महत्त्व स्पष्ट करा. [15]

किंवा

शारीरिक शिक्षणातील सुदृढता कसोटी राबवण्यापूर्वी, राबविण्यादरम्यान व राबवल्यानंतरचे व्यवस्थापन सोदाहरण स्पष्ट करा.

प्रश्न 2) सोळा वर्षाखालील मुलांवर राबवलेल्या 12 मि. धावणे / चालणे कसोटीच्या वितरणावरून मध्यमान व मध्यगा काढा व अर्थनिर्वचन करा. [15]

CI	801-1000	1001 to 1200	1201-1400	1401-1600	1601-1800	1801 to 2000	2001 to 2200
f	08	12	15	20	17	16	12

N = 100

किंवा

दहावीच्या विद्यार्थ्यांच्या SBJ व लांबउडी च्या कार्यमानातील सहसंबंध स्विकारमनच्या श्रेणी-अंतर पध्दतीने सोडवा व अर्थनिर्वचन करा.

SBJ (M)	1.80	2.10	2.14	2.54	2.48	2.09	2.86	2.22	2.39	2.41	2.56	2.25	2.20	2.48
लांब उडी (m)	4.40	4.50	4.48	4.98	4.95	4.45	5.10	4.80	4.96	4.80	5.00	4.90	4.62	4.96

प्रश्न 3) थोडक्यात लिहा :

[10]

- अ) सर्जंटची उडी ची कसोटी ..... क्षमता मोजते.
- ब) T - स्कोअर (T - गुण) चे सूत्र लिहा.
- क) BMI चे पूर्ण स्वरूप (Long form)
- ड) विचलन शिलतेची परिमाणे (कोणतेही दोन)
- इ) खालील वितरणावरून पूश अप कार्यमानाचे बहुलक काढा.
25, 20, 25, 20, 22, 25, 21, 24, 25, 20, 25, 20, 24, 20, 21.
- फ) जॉनसनसच्या बास्केटबॉल ड्रिबल कसोटीची उद्दिष्टे
- य) Q_1 च्या खाली असलेल्या प्राप्तांकांची टक्केवारी (प्रमाण)

प्रश्न 4) टीपा लिहा (कोणत्याही दोन) :

[10]

- अ) प्रसामान्य संभव वक्र
- ब) JCR फिटनेस बॅटरी
- क) आकरिक व संकलित मूल्यमापन
- ड) अगदी टोकाकडील प्राप्तांकांचाही मध्यमानावर परिणाम होतो मात्र मध्यांकावर होत नाही. सोदाहरण स्पष्ट करा.

